

Marta Szulc

Współpraca subregionalna w regionie Morza Bałtyckiego na przykładzie Konferencji Współpracy Subregionalnej państw Morza Bałtyckiego

1. Wprowadzenie

W regionie Morza Bałtyckiego działa wiele organizacji, których celem jest ochrona i rozwój owego morza. Jedną z nich jest Konferencja Współpracy Subregionalnej państw Morza Bałtyckiego (BSSSC; ang. *Baltic Sea States Subregional Cooperation*).

Organizacja ta powstała na początku lat dziewięćdziesiątych XX w. Umożliwia ona współpracę regionów państw. Dla wielu z nich jest to jedna z nielicznych form wpływu na kształt polityki wokół Morza Bałtyckiego. W ramach BSSSC organizowane są doroczne konferencje, a także spotkania w grupach roboczych. Wypracowane rozwiązania są wdrażane w subregionach bałtyckich.

BSSSC zajmuje się polityką morską, polityką młodzieżową, energią i klimatem, Wymiarem Północnym, polityką spójności, transportem i infrastrukturą. W ostatnich latach dużą uwagę skupia na strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego, która swoim zakresem obejmuje wszystkie wcześniej wymienione elementy.

Organizacja daje regionom możliwość budowania sieci współpracy i powiązań, a także zdobywania partnerów niezbędnych do realizacji wspólnych projektów.

W regionie Morza Bałtyckiego działa szereg organizacji, które rozwiązują problemy dotyczące tegoż morza. Jedną z takich organizacji jest Konferencja Współpracy Subregionalnej Państw Morza Bałtyckiego.

2. Główne założenia i struktura BSSSC

Konferencja Współpracy Subregionalnej Państw Morza Bałtyckiego jest organizacją współpracy założoną w 1993 r. w Stavanger (Norwegia). W skład Konferencji

wchodzą władze regionalne państw położonych nad Morzem Bałtyckim¹. W roku 1998 organizacja skupiała 170 subregionów Danii, Estonii, Finlandii, Niemiec, Łotwy, Litwy, Norwegii, Polski, Rosji i Szwecji². Nie wszystkie regiony biorą aktywny udział w pracach organizacji. Należy pamiętać, że BSSSC jest platformą współpracy, nie zaś organizacją międzynarodową, co sprawia, że przynależność do tej organizacji jest dość płynna i otwarta³.

Subregiony regionu Morza Bałtyckiego (RMB) są bardzo różnorodne. Ich odmiennosc można zauważyć w kryteriach powierzchni, ilości mieszkańców, a także dochodzie na mieszkańca. Oprócz tych transparentnych różnic istnieje także szereg innych, takich jak: styl życia, różnorodność kulturowa i religijna, stosunek do ekologii.

BSSSC, mając na uwadze tę różnorodność, za główny cel postawiło sobie wzmocnienie współpracy regionalnej i wzajemnego zrozumienia wśród mieszkańców regionu Morza Bałtyckiego⁴. Konferencja swoje cele koncentruje na: a) promowaniu współpracy subregionalnej w takich dziedzinach jak: gospodarka, technologia, ochrona środowiska, polityka zdrowotna, sprawy socjalne, edukacja, szkolenia zawodowe, polityka ds. młodzieży, kultura, transport, telekomunikacja i informacja, b) formułowaniu spójnej polityki bałtyckiej na szczeblu regionalnym, c) reprezentowaniu interesów subregionów bałtyckich na szczeblu rządowym oraz w europejskich i międzynarodowych organizacjach⁵.

W swoich działaniach BSSSC kieruje się czterema głównymi zasadami:

- a) wiarygodnością,
- b) wiedzą,
- c) widocznością,
- d) elastycznością.

Wiarygodność BSSSC przejawia się w formie otwartej organizacji, niepobierającej żadnych opłat, która reprezentuje wszystkie regiony Morza Bałtyckiego i ich interesy. Organizacja bazuje na zaufaniu podmiotów, w interesie których działa, podkreślając wspólne podejście regionalne i idee polityczne. Wiedza w BSSSC oznacza współpracę regionów, które zgodnie ze swoimi interesami i możliwościami ekonomicznymi wnoszą udział we wspólną wiedzę o rządzeniu i dobrych praktykach, a wnioski udostępnione zostaną władzom narodowym, organom UE oraz innym ośrodkom decyzyjnym. Widoczność BSSSC to skupienie się na realizacji zadań nieosiągalnych dla innych podmiotów. W osiągnięciu celu posługuje się dialogiem, oficjalnymi opiniami i działaniami na forum międzynarodowym. Organizacja zamierza w dalszym ciągu doskonalić metody pracy własnej oraz

¹ M. Wilk, *Subregionalna Współpraca Państw Morza Bałtyckiego*, „Przegląd Samorządowy” 1998, nr 1, s. 17.

² <http://www.bsssc.com/section.asp?id=78&pid=78> [dostęp: 16.06.2010].

³ www.bsssc.com [dostęp: 17.03.2011].

⁴ D. Rossa-Kilian, *Wielostronna współpraca w regionie Morza Bałtyckiego na przełomie XX i XXI wieku*, Toruń 2009, s. 361.

⁵ M. Wilk, dz. cyt., s. 17.

regionów członkowskich. Elastyczność przejawia się w zdolności do przystosowania się i otwartości na zmiany otoczenia⁶.

Do zadań BSSSC należą:

- a) promowanie kooperacji na szczeblu subregionalnym,
- b) monitorowanie ponad 250 projektów współpracy subregionalnej,
- c) wydawanie *newslettera* dotyczącego rozwoju politycznego i współpracy, który obejmuje kalendarz wydarzeń politycznych, gospodarczych i kulturalnych,
- d) udział i wkład w spotkania Rady Państw Morza Bałtyckiego (CBSS; ang. *Council of the Baltic Sea States*) i innych organizacji bałtyckich,
- e) wywieranie wpływu na regionalną, państwową, europejską i ponadnarodową politykę dotyczącą regionu Morza Bałtyckiego,
- f) zapewnienie wymiany informacji między Komisją Europejską a regionami członkowskimi BSSSC,
- g) pełnienie roli doradcy dla instytucji działających w ramach Unii Europejskiej w kwestii pytań o charakterze subregionalnym,
- h) przedstawienie raportów ze swojej działalności przed CBSS oraz uczestniczenie we wdrażaniu Programów Działania z Kalmaru⁷.

Współpraca tak wielu rozmaitych podmiotów nie byłaby możliwa, gdyby nie dobrze rozwinięta struktura organizacyjna. W ramach struktury BSSSC wyróżnia się: Konferencję delegatów BSSSC, Radę BSSSC, Przewodniczącego BSSSC oraz grupy robocze.

Konferencja delegatów BSSSC odbywa się corocznie na zaproszenie subregionu będącego w danym roku gospodarzem Konferencji. Spotkania te umożliwiają bezpośrednią wymianę informacji między uczestniczącymi subregionami oraz nawiązywanie kontaktów partnerskich dotyczących projektów współpracy⁸.

W ostatnich latach (2004–2013) Konferencje odbywały się w: Malmö (Szwecja), Szczecinie (Polska), Kolonii (Niemcy), Turku (Finlandia), Kownie (Litwa), Zealand (Dania), Tallinie (Estonia), znów w Szczecinie (Polska), Lillerstromie (Norwegia), oraz Helsinkach (Finlandia).

Rada BSSSC spotyka się, aby analizować i dyskutować na temat rozwoju RMB oraz by przygotować coroczną Konferencję. W skład Rady wchodzi po dwóch reprezentantów każdego z państw RMB, nominowanych przez subregiony uczestniczące w Konferencji. Do Rady należą także dwie osoby reprezentujące młodzież. W latach 2009–2011 w Radzie jako reprezentant Rady Młodzieży zasiadał Paweł Grządko z województwa zachodniopomorskiego. W 2012 r. na dwuletnią kadencję został wybrany Kevin Kiraga, reprezentant Rady Młodzieży również z województwa zachodniopomorskiego. W latach 2011–2012 w Radzie nie zasiadał żaden reprezentant młodzieży z Polski⁹.

⁶ D. Rossa-Kilian, dz. cyt., s. 362.

⁷ Tamże, s. 362–363.

⁸ M. Wilk, dz. cyt., s. 17.

⁹ Tamże, s. 17.

Przewodniczący BSSSC nominowany jest podczas Konferencji na okres dwóch lat. Do jego funkcji należy reprezentacja subregionów na szczeblu międzynarodowym, a także przewodniczenie Radzie¹⁰. Od roku 2004 Przewodniczącymi BSSSC byli: Brunon Synak z województwa pomorskiego (2000–2004), Uno Aldgren z regionu Skane (2004–2006), Arne Ören z region Eastern Norway County (2006–2008), Carsten-Ludwig Lüdemann z Hamburga (2009–2010), Olgierd Geblewicz z województwa zachodniopomorskiego (2011–2012), Ossi Savolainen z regionu Usimma w Finlandii (2013–2014)¹¹.

Sekretariat BSSSC ma za zadanie wspierać Przewodniczącego i Radę. Pełni także rolę punktu kontaktowego i informacyjnego dla subregionów. Wspiera grupy robocze, nadzoruje spotkania odbywające się podczas Konferencji i jej towarzyszące. Zajmują się także *public relations* i reprezentuje Konferencje na szczeblu międzynarodowym. Sekretariat ma charakter rotacyjny, jego siedziba zmienia się co dwa lata¹².

Grupy robocze pełnią rolę organów opiniotwórczych, pomysłodawczych i konsultacyjnych dla subregionów, jak również rolę partnerów do dyskusji na szczeblu państwowym¹³.

3. Obszary działania BSSSC po 2004 r.

Podczas obrad 12. Konferencji w Malmö przedstawiciele regionów zauważyli szczególność momentu, w którym znajdują się BSSSC oraz cały RMB. Rok 2004 okazał się bowiem bardzo znaczący dla życia i funkcjonowania regionu. Kluczowym czynnikiem zmian, a także szansą i wyzwaniem dla regionu Morza Bałtyckiego było rozszerzenie Unii Europejskiej o nowe państwa (w szczególności Polskę, Litwę, Łotwę i Estonię). Innymi czynnikami, które miały wpływ na działania BSSSC po roku 2004 były: wybranie nowego parlamentu europejskiego, nowej Komisji Europejskiej, przyjęcie nowego traktatu konstytucyjnego dla UE oraz prace nad nowymi wytycznymi i perspektywami finansowania na najbliższe lata¹⁴.

Głównymi kwestiami poruszonymi podczas prac organizacji są: polityka morska, polityka młodzieżowa, energia i klimat, Wymiar Północny, polityka spójności, transport i infrastruktura, strategia UE dla RMB.

3.1. Polityka morska

Ze względu na specyfikę regionu najważniejszym tematem w pracach organizacji jest polityka morska.

¹⁰ Jw.

¹¹ Structure, www.bssssc.com [dostęp: 15.03.2011].

¹² Tamże.

¹³ Tamże.

¹⁴ BSSSC – Malmö Resolution 23 October 2004, Archiwum Wydziału Współpracy Międzynarodowej Województwa Zachodniopomorskiego (dalej: AWWMWZ).

Podczas konferencji w 2004 r. w Malmö obradowano nad dwoma zagadnieniami mieszczącymi się w zakresie tematycznym polityki morskiej. W ramach bezpieczeństwa morskiego Konferencja zwróciła uwagę, iż ze względu na znaczny rozwój transportu morskiego należy zadbać zarówno o bezpieczeństwo statków, w celu unikania wypadków, jak i o czystość wody i powietrza. Uznano wówczas, że niezbędna jest zintegrowana współpraca i koordynacja w tym zakresie.

W trakcie obrad w Szczecinie w omawianej kwestii stwierdzono, że BSSSC powinno dążyć do stworzenia zrównoważonego, ekologicznego transportu w regionie. Ponadto podkreślono potrzebę spójności polityki regionu w zakresie współtworzenia Transeuropejskich sieci transportowych, autostrad morskich i przybrzeżnych oraz żeglugi bliskiego zasięgu. Zwrócono także uwagę na zachowanie naturalnych warunków na Bałtyku, w celu zabezpieczenia gospodarki w sektorze rybołówstwa, turystyki i rekreacji¹⁵.

Podczas obrad w Kilonii Konferencja poparła w całości końcową deklarację Bałtyckiej Konferencji pt. Europejska polityka morska. Zwrócono uwagę na szczególną rolę regionów w opracowywaniu zintegrowanej strategii Bałtyku. Z zadowoleniem przyjęto propozycję rozwoju regionu Morza Bałtyckiego jako regionu modelowego. Podkreślono także, iż Bałtyk jest jedynym europejskim morzem śródlądowym z problemem trudnych warunków zimowych¹⁶.

Podczas Konferencji w 2007 r. w celu lepszego wsparcia dla tematu polityki morskiej utworzono grupę roboczą ds. Polityki morskiej. Przyjęto wówczas z entuzjazmem nową zintegrowaną politykę morską. Oczekiwano także planu działania Komisji Europejskiej dotyczącego wdrożenia strategii. Zachęcono także regiony do korzystania z programów europejskiej polityki spójności w celu finansowania, stymulowania i częściowego finansowania projektów morskich¹⁷.

W Kownie także poruszono temat polityki morskiej. Przyjęto wówczas z zadowoleniem postanowienia Niebieskiej Księgi wraz z planem działania. Wyrażono chęć wspierania i inicjowania przykładowych projektów morskich, które będą mogły posłużyć wszystkim za wzór. Regiony biorące udział w pracach BSSSC obiecały także przyczynić się do budowania wspólnej tożsamości regionu Morza Bałtyckiego. Zamierzano kontynuować pracę grupy roboczej w celu wspierania RMB jako regionu modelowego¹⁸.

W Ringsted przedstawiono rezultaty grupy roboczej ds. Polityki morskiej. Opracowała ona pięciopunktowy plan działania pt. Czysta żegluga po Bałtyku. W jego założeniach znalazły się: energia *onshore*, środowiskowe zróżnicowanie

¹⁵ BSSSC, SZCZECIN Resolution 22 October 2005, AWWMWZ.

¹⁶ BSSSC Resolution, Kiel, 20 September 2006, AWWMWZ.

¹⁷ BSSSC Resolution At the 15 Annual Conference of the Baltic Sea States Sub-regional Co-operation (BSSSC) in Turku, Finland, 13–14 September 2007, AWWMWZ.

¹⁸ BSSSC Resolution At the 16th Annual Conference of the Baltic Sea States Sub-regional Co-operation (BSSSC) in Kaunas, Lithuania, 17–19 September 2008, AWWMWZ.

opłat portowych, czyste rejsy po Bałtyku, wprowadzenie etykiety czystej bałtyckiej żeglugi oraz zrównoważone zarządzanie portami¹⁹.

3.2. Polityka młodzieżowa

BSSSC, będąc świadoma, że przyszłością regionu jest młodzież, uznała, iż udział tej grupy w strukturach decyzyjnych jest konieczny dla rozwoju społeczeństw demokratycznych regionu. Uznano także wpływ edukacji oraz nauki przez całe życie dla rozwoju młodych ludzi. Stwierdzono, iż powinno się zainwestować znaczne środki krajowe i unijne w rozwój młodzieży²⁰.

Podczas Konferencji w Szczecinie została utworzona przy BSSSC grupa robocza ds. polityki młodzieżowej. Politycy zobowiązali się do wspierania tej grupy. Młodzież włączono w prace BSSSC, umożliwiając jednocześnie spotkania i wymianę doświadczeń. Organizacja wezwała także do wymiany staży, praktykantów oraz młodych profesjonalistów²¹.

W kolejnych latach kwestie polityki młodzieżowej znalazły swoje miejsce w każdej z rezolucji. W dalszym ciągu podkreślano istotną rolę młodzieży w życiu regionu i kształtowaniu jego przyszłości. Zachęcano także instytucje unijne, krajowe i regionalne do zwrócenia uwagi na młodzież i jej aktywność oraz zaangażowanie. Zabiegano o to, aby w grupie młodzieży obecnej w strukturach BSSSC znaleźli się przedstawiciele wszystkich regionów. Zapowiedziano także dalsze wspieranie grupy ds. polityki młodzieżowej i jej inicjatyw²².

3.3. Energia i klimat

Na początku omawianego okresu, w roku 2004, gremium regionów zauważyło, iż obszar ma problemy środowiskowe. Podkreślono wówczas, że oczekiwany wzrost rozwoju gospodarczego, wymiany handlowej i współpracy musi być zrównoważonym rozwojem. Położono nacisk na edukację młodzieży w zakresie zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska²³.

Do tematyki związanej z energią i klimatem powrócono w 2007 r. podczas Konferencji w Turku. Podkreślano wówczas, że efekt cieplarniany jest poważnym zagrożeniem nie tylko dla Bałtyku, ale dla całego świata. Wobec tego poparto oświadczenie Międzynarodowego Panelu ds. Zmian Klimatu, mówiące o niemożności ignorowania zmian klimatu. Stwierdzono, że działania naprawcze nie

¹⁹ BSSSC Resolution Of the 17th Annual Conference of the Baltic Sea States Subregional Co-operation (BSSSC) in Ringsted, Region Zealand, Denmark, 13–15 October 2009, AWWMWZ.

²⁰ BSSSC – Malmö...

²¹ BSSSC, SZCZECIN...

²² BSSSC Resolutions 2004–2009...

²³ BSSSC – Malmö...

pojawią się same. Powinno omówić się je na szczeblu europejskim, światowym i regionalnym²⁴.

Podczas tej samej konferencji poruszono także temat energii odnawialnej. Wyróżniono wśród nich m.in. bioenergię czerpaną z wody, wiatru, energii słonecznej oraz energii fal. Zwrócono uwagę na sprzyjające środowisku i konkurencyjności technologie, które powinny być stosowane. Wezwano wówczas do ściślejszej współpracy w sprawach związanych z energią odnawialną i zmianami klimatu. Zachęcano też władze różnych szczebli do angażowania się w projekty, które przyniosą poprawę efektywności energetycznej, większe wykorzystanie energii odnawialnej oraz mniejszą emisję gazów cieplarnianych²⁵.

W lutym 2008 r. powołano do życia platformę ds. Klimatu i Energii, która ma na celu wspomaganie projektów związanych z kwestią energii. Podczas Konferencji w Kownie zgromadzone regiony podkreśliły konieczność współpracy w sprawie strategii redukcji gazów cieplarnianych o 20% do 2020 r. Zaleciły także wzmocnienie współpracy energetycznej. Postawiono nacisk na większą promocję odnawialnych źródeł energii i większe ich wykorzystanie. Zwrócono także uwagę na bezpieczny transport energii przez Morze Bałtyckie²⁶.

Tematyka ta była także kontynuowana w Danii. Podkreślano wówczas znaczenie uczynienia regionu Morza Bałtyckiego regionem bardziej przyjaznym środowisku. W celu wypełniania tego ambitnego celu BSSSC zaleciło regionom opracowanie własnych strategii klimatycznych oraz bardziej intensywny udział w projektach związanych z poprawą środowiska. BSSSC wezwało także kraje lepiej rozwinięte do wspierania krajów słabszych we wprowadzaniu ekologicznych technologii. Zaakceptowano także standardy dotyczące obniżenia emisji gazów cieplarnianych. BSSSC wyszło także z inicjatywą oraz zobowiązało regiony do utworzenia Regionalnych Biur Klimatu – w celu lepszej koordynacji między światem nauki a zainteresowanymi stronami²⁷.

3.4. Wymiar Północny

Idea Wymiaru Północnego została stworzona przez premiera Finlandii, Paavo Lipponena. Powstała ona już na początku lat dziewięćdziesiątych XX w. Początkowo związana była z wejściem do Unii Europejskiej Finlandii i Szwecji w 1995 r. W późniejszym okresie Wymiar miał obejmować także takie państwa jak: Litwę, Łotwę, Estonię, część Rosji, Niemcy i Polskę. Kanon ten miał być zbiorem otwartym na współpracę z innymi podmiotami. Obszar Północnej Europy, jako obszar bardzo zróżnicowany, dostarczał wielu problemów. Wymiar Północny

²⁴ BSSSC Resolution At the 15...

²⁵ Tamże.

²⁶ BSSSC Resolution At the 16th...

²⁷ BSSSC Resolution Of the 17th...

zapropozowany przez Finów miał na celu lepszą koordynację polityki UE w tej części Europy oraz zlikwidowanie różnic gospodarczych między jej regionami²⁸.

Obecnie Wymiar Północny to w szczególności współpraca z Rosją, Norwegią oraz Islandią. W 2005 r., podczas Konferencji w Szczecinie, stwierdzono w kwestii polityki Wymiaru Północnego, iż współpraca z sąsiednimi regionami Rosji ma zasadnicze znaczenie dla rozwoju regionu Morza Bałtyckiego, a także dla współpracy Rosja–UE. Wskazano wówczas na konieczność opracowania planu działania po roku 2007 z uwzględnieniem równych praw i obowiązków Rosji i UE. Wskazano także na potrzebę uzgodnienia nowego planu działania między tymi podmiotami. Podkreślono potrzebę wprowadzenia nowego programu współpracy Unii z sąsiednimi regionami w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa (ENPI), w celu umożliwienia praktycznej współpracy Rosji z europejskimi partnerami²⁹.

Temat Wymiaru Północnego pojawiał się także w trakcie trzech kolejnych Konferencji. Podczas obrad w Kolonii szczególną uwagę poświęcono trudnościom, jakie napotykały regiony podczas konieczności korzystania z kilku różnych instrumentów finansowych przy współpracy regionalnej i transgranicznej. Podczas Konferencji w roku 2007 podkreślono rolę współpracy z regionami Rosji. Przypomniano, że dobre stosunki z Rosją są celem BSSSC od rozpoczęcia jej działalności. Z zadowoleniem przyjęto fakt, że nowe dokumenty, tj. deklaracja polityczna i dokument ramowy, dotyczące Wymiaru Północnego, dają nowe możliwości współpracy w tym obszarze. Zobowiązano się także nadal wspierać współpracę UE z Rosją, Norwegią i Islandią – jako równorzędnymi partnerami. Zwrócono także uwagę na funkcjonowanie i znaczenie programu ENPI oraz zaangażowanie Obwodu Kaliningradzkiego w regionie³⁰.

3.5. Polityka spójności

Polityka spójności to działania, które mają na celu wyrównywanie szans ekonomicznych i społecznych w regionach Unii Europejskiej. W wyrównywaniu szans szczególnie nacisk kładzie się na zmniejszanie różnic w rozwoju regionów oraz biedniejszych obszarów. Wśród najważniejszych celów polityki spójności wymienia się:

- a) konwergencję, inaczej spójność – zgodnie z tym założeniem UE wspiera infrastrukturę, potencjał gospodarczy i ludzki w najbiedniejszych regionach,
- b) podniesienie konkurencyjności regionów i zatrudnienia – w ramach tego celu UE zwraca uwagę i przekazuje środki na: badania, innowacje, rozwój oraz szkolenia zawodowe w mniej zamożnych regionach,

²⁸ A. Borek, *Wymiar Północny w Polityce Unii Europejskiej*, „Dialogi Polityczne” 2004, nr 2, s. 63–73.

²⁹ BSSSC, SZCZECIN...

³⁰ BSSSC Resolutions 2006–2008...

- c) europejską współpracę terytorialną – w zgodzie z tym priorytetem UE wspiera i promuje realizację projektów o charakterze międzynarodowym na swoim terytorium³¹.

Tematyka spójności stała się bliska BSSSC w roku 2004 z powodu przystąpienia nowych państw, współpracujących z Konferencją, do UE. Uznano wówczas duże znaczenie polityki regionalnej UE w etapie przedakcesyjnym, która znacząco wpłynęła na rozwój dotychczasowych członków i nowych państw członkowskich. Organizacja wyraziła oczekiwanie dalszego rozwoju polityki regionalnej UE oraz przekonanie, iż polityka spójności stanowi wartość dodaną w rozwoju regionów Morza Bałtyckiego. Uznano, że polityka spójności będzie ważnym czynnikiem rozwoju regionów Morza Bałtyckiego w latach następnych. Zwrócono uwagę, na fakt, że obszar Morza Bałtyckiego powinien być traktowany w projektach ponad narodowych jako jedna strefa współpracy³².

Podczas konferencji w roku 2005 uczestnicy obrad zauważyli pozytywne wyniki działania programu Interreg III B, a także programów współpracy transgranicznej. Te wyniki potwierdziły niezbędność włączenia wspomnianych rozwiązań do nowych programów na lata 2007–2013. Konferencja postulowała o: niezmienną powierzchnię kwalifikacyjnych w regionie, kalibrację programów transgranicznych, priorytetów i procedur składania wniosków do przyszłych programów związanych z polityką sąsiedztwa UE, poszerzenie Celu 3 związanego z polityką transgraniczną do rozwoju całego regionu Morza Bałtyckiego, elastyczne traktowanie granic bałtyckich morskich³³.

W 2007 r. regiony skupione w BSSSC stwierdziły, iż polityka spójności jest niezbędnym czynnikiem potrzebnym do trwałego rozwoju gospodarczego, spójności ekonomicznej i społecznej. Zauważono także, że spójność w regionie Morza Bałtyckiego może być zrealizowana tylko z udziałem wszystkich stron, także tych spoza UE. BSSSC przyjęło także z zadowoleniem europejski program współpracy terytorialnej przedstawiony przez ministrów z państw UE w maju 2007 r.³⁴

W Kownie BSSSC chętnie przyjęło propozycję Komisji, aby otworzyć debatę na temat kształtu polityki międzyregionalnej po 2013 r. Podczas obrad stwierdzono, iż polityka spójności powinna być kontynuowana na różnych szczeblach władzy (zarówno rządowej, jak i regionalnej). Podkreślono także, iż instrumenty sprzyjające współpracy z Rosją są ze sobą ściśle powiązane. W szczególności chodziło o Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa. Uznano także, że fundusze strukturalne powinny się skupiać wokół poprawy zrównoważonego wzrostu gospodarczego, konkurencyjności oraz tworzenia nowych miejsc pracy, w celu przygotowania regionów do globalnego i liberalnego rynku. Zauważono także, iż całe terytorium UE w dalszym

³¹ <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/wstepdofunduszyeuropejskich/strony/celepolitykispojnosci.aspx> [dostęp: 01.04.2011].

³² BSSSC – Malmö...

³³ BSSSC, SZCZECIN...

³⁴ BSSSC Resolution At the 15...

ciągu powinno kwalifikować się do programów polityki spójności. Stwierdzono także zasadność dalszego stosowania w programach funduszy strukturalnych reguł subsydiarności i partnerstwa³⁵.

3.6. Transport i infrastruktura

Po przystąpieniu Polski do UE, BSSSC kwestie transportu i infrastruktury omawiało już na pierwszej konferencji w maju 2004 r. Uznano wówczas, że efektywne i wydajne korytarze transportowe na Morzu Bałtyckim są bardzo ważne dla regionów bałtyckich. Trasy morskie mogłyby połączyć je z sąsiedzkimi oraz europejskimi rynkami towarów. Mogłyby mieć także kluczowe znaczenie dla handlu międzykontynentalnego. Konferencja wezwała regiony do ustalenia wspólnej wizji i strategii transportu morskiego oraz rozwoju przestrzennego Bałtyku. BSSSC zwróciło uwagę regionów na konieczność zwiększenia koordynacji wspólnych interesów w obszarze transportu multimodalnego (czyli transportu więcej niż jednym środkiem)³⁶.

Podczas konferencji w 2006 r. odnotowano, że po wdrożeniu krajowych planów infrastrukturalnych pozostaną w dalszym ciągu miejsca, w których będzie brakować połączeń. Uznano, że tylko bardzo wydajna współpraca może spowodować efekt synergii i brak podwójnej pracy. Zauważono, że jest jeszcze wiele regionów, którym potrzebne jest wsparcie finansowania zewnętrznego, aby mogły udoskonalać swoją infrastrukturę transportową. Dostrzeżono istnienie potrzeby lepszego połączenia autostrad z Morzem Bałtyckim³⁷.

W czasie tej samej Konferencji z zadowoleniem przyjęto sprawozdanie UE mówiące o rozszerzeniu Transeuropejskich Sieci Transportowej (TEN-T) na cały obszar Morza Bałtyckiego. Wezwano rządy krajowe, regionalne oraz instytucje UE do opracowania wspólnej strategii zrównoważonego transportu oraz infrastruktury transportowej. Sugerowano także lepsze realizacje projektów TEN-T w regionie. Zwrócono się z prośbą o większe zaangażowanie regionów w europejski oraz krajowy proces planowania infrastruktury transportowej. Zalecono stosowanie nowych metod finansowania inwestycji infrastrukturalnych. Wśród tych nowych metod wyszczególniono połączenie środków publicznych, opłat oraz współpracy publiczno-prywatnej³⁸.

W 2007 r. BSSSC stwierdziło, iż skuteczny i przyjazny środowisku transport powinien przyczynić się do zrównoważonej poprawy produktywności w RMB. Dostrzeżono strategiczną rolę współpracy transgranicznej w pokonywaniu przeszkód oraz pozbywaniu się słabych punktów. Uznano za niezwykle ważne, by wszystkie systemy transportowe tworzyły jedną zintegrowaną i skuteczną sieć. Podkreślono

³⁵ BSSSC Resolution At the 16th...

³⁶ BSSSC – Malmö...

³⁷ BSSSC Resolution, Kiel...

³⁸ Tamże.

niezbędność stałego dialogu między wszystkimi szczeblami decyzyjnymi, w tym sektorze biznesu, w celu wprowadzenia w życie tej strategii. Doceniono także wysiłki poczynione w celu lepszej komunikacji między dużymi ośrodkami miejskimi. Przyjęto z zadowoleniem koncepcje regionu Skania, który planował przygotowanie wspólnego projektu ponadnarodowego w ramach programu regionu Morza Bałtyckiego na lata 2007–2013. Dotyczył on polepszenia bałtyckiej infrastruktury transportowej³⁹.

Podczas spotkania w 2008 r. w dalszym ciągu postulowano o utworzenie zrównoważonego transportu na Bałtyku. Za szczególnie ważne uznano ułatwienie zmian środków transportu: z dróg na kolej czy transport morski. Ze względu na środowisko powinno się prowadzić do rozwoju technicznego i norm regulacyjnych, które uczynią transport morski i kolejowy uzasadnioną alternatywą dla transportu drogowego i lotniczego. Zwrócono także uwagę na potrzebę poprawy lotniczych połączeń pasażerskich pomiędzy niektórymi regionami⁴⁰.

3.7. Strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego

W 2008 r. BSSSC zwróciło uwagę na unijną strategię dla regionu Morza Bałtyckiego. Podczas 16. Konferencji Zwyczajnej przyjęto z zadowoleniem propozycję strategii dla regionu Morza Bałtyckiego, która mówiła o RMB jako regionie prowadzącym zrównoważoną politykę ochrony środowiska naturalnego, ekonomicznego i społecznego dobrobytu, atrakcyjnym i gwarantującym bezpieczeństwo⁴¹.

W kwestiach szczegółowych wezwano Komisję Europejską do przedstawienia Planu Działania zawierającego wytyczne dla sposobu realizacji działań i projektów, wskazania odpowiedzialnych władz i instytucji oraz informacje o instrumentach finansowych. Dodatkowo wysoko oceniono ścisły związek między strategią UE dla regionu Morza Bałtyckiego a Europejską Strategią Morską. Zauważono także dużą szansę, aby RMB stał się „morskim regionem najlepszych praktyk” w Europie. Wezwano do ścisłego powiązania dokumentu pt. *Adaptacja do zmian Klimatycznych w Europie ze strategią UE dla regionu Morza Bałtyckiego*. Podkreślono także, że potencjał regionu może się w pełni rozwijać tylko przy współpracy międzyregionalnej i transgranicznej między sąsiadami. Zauważono także, że strategia powinna zawierać współpracę z innymi regionami morskimi UE. Poza tym BSSSC podjęło się koordynacji wspólnego (wraz z innymi organizacjami) wkładu prac związanych z kształtem strategii dla regionu Morza Bałtyckiego. Podkreślono, że powstający dokument powinien wspierać organizacje i grupy współpracy działające w RMB, w celu unikania podwójnej pracy⁴².

³⁹ BSSSC Resolution At the 15...

⁴⁰ BSSSC Resolution At the 16th...

⁴¹ Tamże.

⁴² Jw.

Podczas 17. Konferencji Zwyczajnej BSSSC z zadowoleniem przyjęło strategię UE dla regionu Morza Bałtyckiego. Uznano, iż strategia zawiera pierwsze zintegrowane ramy działania dla europejskiego makroregionu. Stwierdzono, że jest ona odpowiedzią na ważne dla regionu zagadnienia. Strategia ta będzie niejako przewodnikiem wskazującym drogę w przyszłej współpracy między partnerami projektów związanych z RMB⁴³.

Regiony członkowskie BSSSC zobowiązały się do realizacji strategii dla regionu Morza Bałtyckiego oraz wezwały Komisję Europejską do kooperacji z BSSSC i jej członkami w tym działaniu. Dodatkowo wezwano także do dostarczenia funduszy UE dla projektów realizowanych w RMB⁴⁴.

4. BSSSC w trakcie zachodniopomorskiej prezydencji

17 listopada 2009 r. radni Sejmiku Zachodniopomorskiego podjęli decyzję o przejęciu przewodnictwa w BSSSC na lata 2011–2013. Władze województwa, podejmując tę decyzję, mieli nadzieję, iż dzięki temu województwo będzie mogło wyraźnie artykułować swoje interesy w RMB oraz nawiązywać nowe kontakty. Ważnym czynnikiem przy podejmowaniu tej decyzji była także możliwość zdobycia nowych doświadczeń i umiejętności, a także podniesienie rangi województwa pośród państw Morza Bałtyckiego⁴⁵.

Podczas swojej prezydencji województwo zachodniopomorskie zwracało szczególną uwagę na wzmocnienie marki organizacji. Podczas prezydencji stworzono nową stronę internetową i odświeżono oprawę graficzną BSSSC. Stworzono także system elektronicznej rejestracji na wydarzenia organizacji oraz aktywny kalendarz wydarzeń, co umożliwiło ściślejszą współpracę między członkami organizacji, instytucjami UE i organizatorami projektów⁴⁶.

Ważnym narzędziem prezydencji stał się także *newsletter* organizacji. Podczas dwuletniej prezydencji zostało wydanych sześć profesjonalnych *newsletterów*. Zawierały one szereg artykułów poświęconych współpracy w RMB. Ten pięćdziesięciosześcioletni materiał był dystrybuowany do wielu organizacji regionalnych oraz unijnych, m.in. do: HELCOM, CBSS, NDPHS i Komisji Europejskiej⁴⁷.

Podczas zachodniopomorskiej prezydencji odbyła się w Szczecinie 19 Konferencja Zwyczajna organizacji. W Konferencji wzięło udział ponad dwieście osób. Odbywała się pod hasłem: „Strategia UE dla RMB i polityka spójności-oczekiwania i rola regionów Morza Bałtyckiego”. Podczas Konferencji odbyły się trzy panele dyskusyjne: strategia UE dla RMB, polityka spójności, finansowanie bałtyckiej

⁴³ BSSSC Resolution Of the 17th...

⁴⁴ Tamże.

⁴⁵ <http://www.wwm.wzp.pl/wwm/p-r-m-a-5687/aktualnosci.html> [dostęp: 15.03.2011].

⁴⁶ Baltic issues from a regional perspective. The BSSSC biennial report 2011–2012, BSSSC Secretariat 2011–2012, Westpomeranian Region.

⁴⁷ Tamże.

współpracy w przyszłości. Dyskusje toczyły się także w czterech podpanelach: spójność terytorialna; współpraca miast; nauka, edukacja i innowacje; spójność socjalna i wolontariat.

5. Miejsce BSSSC w regionie Morza Bałtyckiego

BSSSC to nie tylko teoria omawiana podczas konferencji i spotkań grup roboczych. Rzeczywiste rezultaty to wymiana doświadczeń, poznawanie się przyszłych partnerów międzynarodowych projektów czy dzielenie się dobrymi praktykami.

Organizacja ta jako platforma współpracy ma możliwość łączenia kilkuset partnerów z samorządu, świata biznesu i nauki. Dzięki sieci, którą tworzy, powstało wiele międzynarodowych projektów, wpisujących się w strategię UE dla RMB. Zdanie tej organizacji jest słyszalne na forum UE. BSSSC pozwala zdobyć partnerów do projektu nawet najmniejszym podmiotom regionalnym. Za jej pośrednictwem każdy, nawet najmniejszy region, może zrealizować projekt, dzięki któremu skorzystają mieszkańcy regionu.

BSSSC aktywnie wspiera wdrażanie strategii UE dla RMB. Jest organizacją parasolową, która w swoich działaniach kieruje się koniecznością realizacji strategii. Każdy sukces w jej wdrażaniu jest niezwykle ważny dla organizacji – ze względu na nadrzędne dobro, którym jest Morze Bałtyckie.

Omawiane podczas obrad plenarnych kwestie są znaczące i aktualne. Ponadto BSSSC jest organizacją, w ramach której mogą się wypowiedzieć wszyscy partnerzy z RMB, nie zaś tylko państwa czy podmioty unijne.

Konferencja Współpracy Subregionalnej państw Morza Bałtyckiego jest niezwykle ważną i pożyteczną organizacją regionalną. Dzięki niej, a także wielu innym współdziałającym organizacjom regionu, realizowana jest strategia UE dla RMB. Dzieje się tak mimo braku przeznaczonych na ten cel środków i mimo braku specjalnej struktury. Bez organizacji współpracy regionalnej strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego nie mogłaby powstać, być wdrażana oraz nie mogłaby wspierać partnerów z RMB.

Sub-Regional Cooperation in Baltic Region on BSSSC Example

Summary

Keywords: Baltic Region, Baltic Sea, Subregional Cooperation, BSSSC, the Northern Dimension

The Baltic Sea Region has many organizations whose goal is the protection and development of the Baltic Sea. One of them is the Baltic Sea States Subregional Cooperation (BSSSC). This organization was founded in the early nineties. Thanks to this organization cooperation between the regions is more possible. For many of them, this is one of the few

forms of influence on the policy around the Baltic Sea. The BSSSC organizes an annual conference, and works in working groups. The developed solutions are implemented in the Baltic sub-regions. BSSSC in its work, is taking care about: maritime policy, youth policy, energy and climate, the Northern Dimension, the cohesion policy, transport and infrastructure. In recent years, much attention is focused on the EU Strategy for the Baltic Sea Region. The organization gives possibility to the regions to build networks and relationships. Thanks to this organization regions can gain partners which are necessary for the projects.